

**Vierde vooruitgangsrapport over de overgang
naar SEPA in België**

**Steering Committee over de Toekomst van de
Betaalmiddelen**

SEPA Werkgroep

September 2012

Inhoud

1	Inleiding	4
2	De verordening over de SEPA-migratie en andere juridische aspecten	6
2.1	Europese verordening betreffende een einddatum voor de migratie naar de SEPA-betaalinstrumenten.	6
2.2	Wijziging van de Europese verordening betreffende de grensoverschrijdende betalingen	9
2.3	Herziening van de richtlijn betreffende de betalingsdiensten	9
2.4	Groen Boek (<i>green paper</i>) 'Naar een geïntegreerde Europese markt voor kaart-, internet- en mobiele betalingen'	10
3	SEPA Governance	11
3.1	Het governance in België	11
3.2	Het governance in Europa: de SEPA Council	11
4	SEPA Communicatie	13
4.1	De gevoerde communicatie in België	13
4.2	De nog te voeren communicatie	14
5	Evolutie van SEPA in België	15
5.1	De Europese overschrijving (SEPA Credit Transfer of SCT)	15
5.1.1	Invoering van de Europese overschrijving in België	15
5.1.2	Invoering van de Europese overschrijving bij de verschillende actoren	16
5.1.2.1	Invoering van de Europese overschrijving bij de federale overheid en de grote factuureerders	16
5.1.2.2	Invoering van de Europese overschrijving bij de middelgrote en kleine bedrijven	16
5.2	De Europese domiciliëring (SEPA direct debit of SDD)	18
5.2.1	De twee varianten van de Europese domiciliëring	18
5.2.2	De start van de Europese domiciliëring in België	18
5.2.3	De Europese domiciliëring in België en andere landen	22
6	Infrastructuur van de betalingssystemen	24
6.1	UitwisselingsCentrum en Verrekening (UCV)	24
6.2	ATOS Worldline	25
6.3	Bancontact-MisterCash sa/nv (BCMC nv)	25
6.4	ISABEL	25
6.5	De Europese betaalkaart (SEPA CARD)	26
7	Conclusie	27
BIJLAGE 1:	Lijst van de deelnemers aan het Steering Committee en zijn werkgroepen	28
BIJLAGE 2:	Door de NBB reeds gevoerde communicatie	31
BIJLAGE 3:	SEPA-communicatieplan NBB maart 2012 – februari 2014	32
BIJLAGE 4:	SEPA-overschrijvingsopdracht	33

Tabellen

TABEL 1:	Voonaamste wijzigingen in een oogopslag	8
TABEL 2:	Communicatie-activiteiten per communicator en doelgroep	13
TABEL 3:	Belangrijkste verschillen tussen het Europese basis-domiciliëringssysteem ("core") en de business-to-business (B2B) domiciliëring	18

Grafieken

GRAFIEK 1:	Overschrijvingen in het SEPA-formaat (2008 - juli 2012)	15
GRAFIEK 2:	Invoering van Europese (SEPA) overschrijvingen bij middelgrote en kleine bedrijven	17
GRAFIEK 3:	Domiciliëringen in het SEPA-formaat (juli 2011 - april 2012)	19
GRAFIEK 4:	Procentuele verdeling van het aantal domiciliëringmandaten over het aantal geregistreerde schuldeisers in België	20
GRAFIEK 5:	Geplande (niet-definitieve) SDD-migratie van enkele grote factuureerders	21
GRAFIEK 6:	Aantal verwerkte Europese domiciliëringstransacties in de Eurozone	22
GRAFIEK 7:	Procentueel aandeel van Europese domiciliëringen verwerkt via het EBA/STEP2-betalingsstelsel	23

1 INLEIDING

Om leestijd te beperken zijn de kernboodschappen weergegeven in grijze zones.

Dit verslag werd opgesteld op grond van de inbreng van de verschillende maatschappelijke actoren die in België betrokken zijn bij de overgang naar SEPA, de Single Euro Payments Area of de unieke euro-betalruimte¹. Het is reeds het vierde vooruitgangsrapport waarin een overzicht wordt gegeven van de vooruitgang van SEPA in België.

De tussenliggende periode tussen dit en het vorige, derde vooruitgangsrapport, is groter dan bij de vorige rapporten omdat een belangrijke mijlpaal moest worden genomen². In de loop van 2010 werd er voor het eerst gesproken over een wetgevend initiatief op Europees niveau om de migratie naar SEPA te versnellen. Dit werd een reëel project dat heel 2011 in beslag nam om dan, einde maart 2012, te leiden tot een nieuwe verordening van het Europees Parlement en de Raad. Het zelfregulerend karakter van het SEPA-project kon er niet voor zorgen dat de overgang op Europese overschrijvingen snel verliep of dat de Europese domiciliëring vlot opstartte. Nu nog, meer dan vier jaar na de ingebruikname van de Europese overschrijvingen, bedraagt het aantal verwerkte transacties van deze Europese overschrijvingen iets meer dan de helft van de verwerkte overschrijvingen in België en 30% in de Eurozone. Voor de domiciliëringen was de situatie nog veel slechter en lukte de opstart niet (behalve in België).

In afwachting van die nieuwe regulering draalden sommige actoren in Europa om te starten met de overgang. In België bleef het gebruik van de SEPA-overschrijving traag maar gestadig stijgen. De overgang naar de Europese domiciliëring kwam in België niet van de grond totdat een van de grootste schuldeisers in België, eind 2011, de overgang inzette en het totaal aantal Europese domiciliëringen op 19% van het totaal aantal verwerkte domiciliëringstransacties bracht.

De doelstellingen van SEPA staan uitvoerig beschreven in de vorige vooruitgangsrapporten. Het einddoel van SEPA bestaat erin dat de economische actoren (ondernemingen, consumenten en overheidsdiensten) over de hele SEPA-zone betalingen kunnen verrichten met hetzelfde gemak en met dezelfde veiligheid en efficiëntie als thans het geval is binnen de grenzen van één land.

Ook de organisatie van SEPA in België werd reeds uitvoerig toegelicht in de vorige vooruitgangsrapporten. Het Steering Committee over de Toekomst van de Betaalmiddelen is het orgaan waar alle betrokken actoren samenkomen om te waken over een goede opvolging van de migratie naar SEPA. In dit overlegorgaan zijn alle economische actoren vertegenwoordigd (de banksector, de bedrijven, de consumentenverenigingen en de overheidsdiensten). Het Steering Committee, onder voorzitterschap van de Nationale Bank van België (NBB), brengt de betrokken partijen samen om in België de overgang naar SEPA zo efficiënt mogelijk te organiseren. Dit vooruitgangsrapport sluit bij die opdracht aan.

¹ Tot de SEPA-zone behoren de landen van de Europese Unie (EU) plus IJsland, Liechtenstein, Monaco, Noorwegen en Zwitserland. Van een aantal gebieden wordt aangenomen dat ze tot de EU behoren (krachtens artikel 299 van het Verdrag van Rome). Het betreft de Franse overzeese departementen (Martinique, Guadeloupe, Frans-Guyana en Réunion), Gibraltar (Verenigd Koninkrijk), de Azoren en Madeira (Portugal), de Canarische Eilanden (Spanje) en de Ålandseilanden (Finland). Vijf van die gebieden hebben een eigen ISO-landencode. In totaal zijn er dus zevenendertig ISO-landencodes mogelijk in SEPA. Een transactie wordt enkel beschouwd als een SEPA-transactie indien ze plaatsvindt tussen twee banken waarvan de *Bank Identifier Code* (BIC) een van die zevenendertig ISO-landencodes bevat.

² Eerste vooruitgangsrapport van de overgang naar SEPA in België, december 2007, http://www.nbb.be/DOC/ts/Products/PaymentSystems/SEPA/NL_MoB_rapport_2007_12_12.pdf
Tweede vooruitgangsrapport van de overgang naar SEPA in België, maart 2009, http://www.nbb.be/doc/ts/Products/PaymentSystems/SEPA/NL_MoBmaart2009.pdf
Derde vooruitgangsrapport van de overgang naar SEPA in België, oktober 2010, http://www.nbb.be/doc/ts/products/paymentsystems/sepa/NL_MOB2010.pdf

Hoofdstuk 2 behandelt het juridische kader van SEPA, dat vooral de belangrijke, nieuwe Verordening bespreekt die data instelt om de migratie te verplichten. Hoofdstuk 3 beschrijft het beheer ("governance") van het SEPA-project, dat sinds het vorige rapport op het Europese niveau meer en meer wordt geformaliseerd. In hoofdstuk 4 wordt aandacht besteed aan de reeds gevoerde en de nog te voeren communicatiecampagnes in België om de migratie zo goed als mogelijk te begeleiden. In hoofdstuk 5 wordt het verloop van de migratie naar de Europese overschrijvingen en domiciliëringen in het Belgische betaalverkeer beschreven en vergeleken met de situatie in de rest van Europa. Tenslotte wordt in het laatste hoofdstuk de stand van zaken weergegeven van de belangrijkste infrastructures die detailbetalingen verwerken in België: het Uitwisselingscentrum en Verrekening (UCV), ATOS Worldline, Bancontact-MisterCash NV/SA en ISABEL.

2 DE VERORDENING OVER DE SEPA-MIGRATIE EN ANDERE JURIDISCHE ASPECTEN

2.1 EUROPESE VERORDENING BETREFFENDE EEN EINDDATUM VOOR DE MIGRATIE NAAR DE SEPA-BETAALINSTRUMENTEN.

Op 14 februari 2012 hechtte het Europees Parlement zijn goedkeuring aan de verordening tot vaststelling van technische en bedrijfsmatige vereisten voor overmakingen en automatische afschrijvingen in euro en tot wijziging van Verordening (EG) nr. 924/2009.

Deze verordening die vervolgens door de Raad werd goedgekeurd, werd op 30 maart 2012 bekendgemaakt in het Publicatieblad van de Europese Unie en is op 31 maart 2012 in werking getreden.

In die verordening wordt een gemeenschappelijke datum, 1 februari 2014, bepaald vanaf wanneer de overschrijvingen en domiciliëringen moeten worden uitgevoerd conform de technische vereisten van de verordening (moeten voldoen aan de SEPA-normen).

Enkel bij een snelle en volledige migratie naar Uniebrede overschrijvingen en domiciliëringen zullen de voordelen van een geïntegreerde markt voor betalingen ten volle kunnen worden benut zodat er niet langer hoge kosten moeten worden gemaakt voor het tegelijkertijd exploiteren van zowel bestaande als SEPA-betaalinstrumenten. Noch aan de aanbod- noch aan de vraagzijde is de zelfregulering van de Europese banksector via het SEPA-initiatief evenwel toereikend gebleken om een gecoördineerde migratie naar Uniebrede schema's voor overschrijvingen en domiciliëringen voort te sturen.

Hoewel de mate waarin de migratie naar de Europese schema's voor overschrijvingen gevorderd is, verschillend is van lidstaat tot lidstaat, zou de vaststelling van één tijdslimiet aan het einde van een adequate uitvoeringsperiode, die het mogelijk maakt alle vereiste procedures af te wikkelen, bijdragen tot een gecoördineerde, coherente en geïntegreerde overgang naar de SEPA en helpen voorkomen dat er een SEPA ontstaat met twee snelheden, waardoor de consumenten in verwarring zouden raken.

Daarom heeft het Europees Parlement op 14 februari 2012 zijn goedkeuring gehecht aan de verordening tot vaststelling van technische en bedrijfsmatige vereisten voor overmakingen en automatische afschrijvingen in euro en tot wijziging van verordening (EG) nr. 924/2009³.

Deze verordening, die vervolgens door de Raad werd goedgekeurd, werd op 30 maart 2012 bekendgemaakt in het Publicatieblad van de Europese Unie.

Daarin wordt een gemeenschappelijke datum, **1 februari 2014**, bepaald vanaf wanneer de overschrijvingen en domiciliëringen moeten worden uitgevoerd conform de technische vereisten van de verordening. Concreet moeten de formaten van de nationale domiciliëringen en overschrijvingen overal in Europa worden vervangen door de SEPA-formaten.

Voor SCT (SEPA Credit Transfer) stemmen die technische vereisten in zeer hoge mate overeen met de door de EPC vastgelegde normen⁴.

³ Tegelijkertijd werd eveneens een gedetailleerde impactstudie gepubliceerd. Aangezien het een verordening betreft, is de omzetting in Belgisch recht niet nodig.

⁴ De EPC is het coördinatie- en beslissingsorgaan van de banksector op Europees niveau op het vlak van het betaalverkeer.

Voor SDD (SEPA Direct Debit) wijken sommige vereisten evenwel af van de door de EPC bepaalde normen wat het basisschema betreft. In de praktijk moet de betaler het recht hebben zijn betalingsdienstaanbieder op te dragen:

- de inning van de domiciliëringen te beperken tot een bepaald bedrag of een bepaalde periodiciteit, of beide,;
- ingeval een mandaat uit hoofde van een betalingsschema niet voorziet in het recht op terugbetaling, elke domiciliëringstransactie te verifiëren en te controleren of het bedrag en de periodiciteit van de te verwerken transactie gelijk is aan het bedrag en de periodiciteit die in het mandaat zijn overeengekomen, alvorens de betaalrekening van de betalers op basis van de informatie over het mandaat te debiteren;
- domiciliëringen vanaf de betaalrekening van de betaler te blokkeren of domiciliëringen geïnitieerd door één of meer gespecificeerde begunstigen te blokkeren ("black list") of domiciliëringen uitsluitend door één of meer gespecificeerde begunstigen toe te staan ("white list").

Algemeen hebben de voorschriften inzake de Europese domiciliëringen en overschrijvingen betrekking op de hieronder volgende punten .

- Het internationaal bankrekeningnummer **IBAN**⁵ zou voortaan voldoende moeten zijn (in plaats van IBAN en BIC).
- De betalingsdienstaanbieders moeten **betalingsschema's** hanteren die
 - identieke regels toepassen voor de uitvoering van nationale en grensoverschrijdende betalingen;
 - door de meeste betalingsdienstaanbieders in de meeste lidstaten worden gebruikt (met andere woorden, enkel de betalingsschema's die al een belangrijk Europees marktaandeel hebben worden aanvaard).
- De betalingssystemen moeten technisch interoperabel zijn door de aanwending van **normen**⁶ die zijn opgesteld door de op Europees en internationaal niveau gespecialiseerde instellingen. Op die manier maken ze, zonder technische belemmering, de uitvoering van betalingen van het ene land naar het andere mogelijk.
- De verplichting inzake bereikbaarheid ("**reachability**") voor de aanbieders van betalingsdiensten wordt uitgebreid tot de overschrijvingen (die verplichting bestaat reeds voor de domiciliëringen). Zo moet elke aanbieder van betalingsdiensten die zijn cliënteel domiciliëringen of nationale overschrijvingen aanbiedt, dezelfde transacties kunnen uitvoeren wanneer die komen of vertrekken uit een ander Europees land. De bereikbaarheid, die de European Payments Council (EPC) wou opgelegd zien via een proces van zelfregulering, wordt wettelijk verplicht.
- Met betrekking tot de toegankelijkheid van betalingen ("**accessibility**"), mag een betaler die overschrijvingen gebruikt, niet weigeren een overschrijving te verrichten naar een rekening die wordt aangehouden door een in het buitenland gevestigde aanbieder van betalingsdiensten en mag een begunstigde die domiciliëringen gebruikt om geldmiddelen te innen, niet weigeren een rekening die wordt aangehouden door een in het buitenland gevestigde aanbieder van betalingsdiensten te debiteren. In de praktijk moet een cliënt op welke rekening ook kunnen betalen en een crediteur moet de rekening van zijn cliënt via

⁵ Het International Bank Account Number (IBAN) bestaat uit een code BE (de landencode) gevolgd door een dubbelcijferig controlegetal, dat wordt gevolgd door het vertrouwd Belgisch rekeningnummer. Het IBAN-rekeningnummer is vier posities langer en staat vermeld op ieder bank- of postrekeninguittreksel. Het wordt weergegeven in een gestructureerde vorm van 4 x 4 posities. Bij eventuele vragen over het IBAN-rekeningnummer, kan de burger steeds terecht bij zijn bank- of postkantoor.

⁶ De normen van de EPC zijn gebaseerd op de door andere internationale standaardiseringsinstellingen, zoals ISO en SWIFT, ontwikkelde normen.

domiciliëring kunnen debiteren, ongeacht het land waarin die rekening zich bevindt. Het betreft een hoofdbestanddeel van het concept SEPA.

- Indien de gebruiker geen consument is, zal hij, wanneer hij een betaling met gegroepede opdrachten verricht of ontvangt, die verzenden aan of ontvangen van zijn aanbieder van betalingsdiensten met gebruikmaking van de norm **ISO 20022**⁷.
- Vanaf 1 november 2012 zijn de **multilaterale compensatievergoedingen** (Multilateral Interchange Fee of MIF's) verboden voor grensoverschrijdende domiciliëringen. In het algemeen vertegenwoordigen die MIF's een bijdrage die wordt betaald door de bank van de crediteur aan de bank van de debiteur in ruil voor de uitvoering van de domiciliëring. Voor de nationale domiciliëringen geldt een overgangperiode tot 1 februari 2017. Een uitzondering wordt gemaakt voor de onuitvoerbare "R"-transacties ("Reversal", "Rejection", "Return" en "Refusal") waarvoor soortgelijke vergoedingen zullen worden getolereerd, voor zover ze effectief de reële kosten voor de verwerking van een dergelijke "R"-transactie vertegenwoordigen en worden gebruikt om fouten te beperken⁸.

De hieronder volgende tabel bevat de voornaamste data die in de verordening zijn opgenomen .

TABEL 1: Voornaamste wijzigingen in een oogopslag

Datum	Impact	Wijziging
31/03/2012	SCT-SDD	Bereikbaarheid (<i>Reachability</i>) verplicht voor de aanbieders van betalingsdiensten ^(*)
31/03/2012	SCT-SDD	Toegankelijkheid (<i>Accessibility</i>) verplicht voor betalingen ^(*)
31/03/2012	SCT-SDD	Afschaffing van de limiet van €50 000 voor het opleggen van gelijke kosten voor nationale en grensoverschrijdende betalingen
01/11/2012	SDD	Verbod van MIF's voor grensoverschrijdende domiciliëringen
01/02/2014	SCT-SDD	Einde van de migratie naar SEPA overschrijvingen en SEPA domiciliëringen ^(*)
01/02/2014	SDD	Continuïteit van de oude mandaten die SDD mandaten worden
01/02/2014	Systemen	Verplichte technische interoperabiliteit tussen de betalingssystemen ^(*)
01/02/2014	SCT-SDD	Einde van de verplichting om de BIC te vermelden voor nationale betalingen
01/02/2016	SCT-SDD	Einde van de verplichting om de BIC te vermelden voor grensoverschrijdende betalingen
01/02/2017	SDD	Verbod van MIF's voor nationale domiciliëringen

^(*) De datum van 1 februari 2014 wordt verschoven naar 31 oktober 2016 voor de lidstaten buiten het eurogebied.

⁷ ISO (International Organization for Standardization) is een instelling die de internationale normen ontwikkelt en publiceert; de norm ISO 20022 is voorbehouden voor de standaarden van de financiële berichten.

⁸ In het geval van de domiciliëringen, vertegenwoordigen de MIF's een vergoeding die door de bank van de crediteur betaald wordt aan de bank van de debiteur. In sommige landen zijn de MIF's die moeten worden betaald voor "R"-transacties zo hoog dat ze ertoe nopen dergelijke transacties te vermijden. In andere landen bestaat die differentiatie niet.

2.2 WIJZIGING VAN DE EUROPESE VERORDENING BETREFFENDE DE GRENSOVERSCHRIJDENDE BETALINGEN

Voorts wijzigt deze verordening de verordening (924/2009) betreffende grensoverschrijdende betalingen in de Gemeenschap, hoofdzakelijk door het plafond van € 50 000 af te schaffen om de kosten voor binnenlandse en grensoverschrijdende transacties op gelijke hoogte te brengen.

Om te beginnen, schaft deze verordening onmiddellijk de bestaande limiet van € 50 000 af om de door een aanbieder van betalingsdiensten aan een gebruiker gefactureerde kosten voor grensoverschrijdende betalingen op gelijke hoogte te brengen met de voor nationale betalingen gefactureerde kosten.

Voorts verdwijnt voor de gebruiker de verplichting om de BIC-code uit bovenvernoemde verordening te vermelden; de verschillende verplichtingen voor de consument om de BIC-code te vermelden, worden enkel nog bepaald in de verordening inzake de einddatum voor de overgang naar SEPA. Ook de verplichtingen inzake bereikbaarheid bij domiciliëringen verdwijnen uit de verordening betreffende de grensoverschrijdende betalingen en worden uitsluitend nog vermeld in de verordening over de einddatum.

Tot slot wijzigt deze verordening de tijdslimiet voor de facturatie van de op nationale domiciliëringen van toepassing zijnde multilaterale afwikkelingsvergoedingen en verschuift die van 1 november 2012 naar 1 februari 2017.

2.3 HERZIENING VAN DE RICHTLIJN BETREFFENDE DE BETALINGSDIENSTEN

De richtlijn over de betalingsdiensten⁹ beoogt de volledige harmonisatie van de betaalmarkt. Gelet op het verloop van deze markt zal de Europese Commissie aan het einde van dit jaar de herziening van deze richtlijn aanvatten.

Bij de uitwerking van deze herzieningen worden momenteel verschillende opties gevolgd, waarvan de voornaamste hieronder volgen.

Om eventuele verschillen in de verwerking van de diverse betalingen zoveel mogelijk te beperken, stelt de Commissie voor het toepassingsgebied van de richtlijn inzake betalingsdiensten uit te breiden tot de betalingen die slechts gedeeltelijk in euro worden verricht (*one-leg*), dit wil zeggen de betalingen tussen de eengemaakte eurozone en de rest van de wereld.

Er bestaat momenteel een Europese richtlijn die de in elektronisch geld verrichte transacties regelt ("e-money directive"). Deze richtlijn zou blijkbaar vlot kunnen worden geïntegreerd in de richtlijn betreffende de betalingsdiensten en ze zou een meer volledige harmonisatie van de concepten ervan mogelijk maken.

Als gevolg van de ontwikkeling van de transacties en de middelen om de betalingen uit te voeren, rijst de kwestie van de toegang tot bankrekeningen via het internet, bijvoorbeeld om bankoperaties uit te voeren, meer bepaald op het vlak van de veiligheid, maar ook inzake informatie en verantwoordelijkheid. Zo stelt het ontwerp tot herziening van de richtlijn dat bepaalde voorschriften betreffende de toegang tot betaalrekeningen moeten worden opgenomen, of bepaalde veiligheidsvoorschriften voor de betalingen - meer in het bijzonder voor de op het internet uitgevoerde betalingen - die met een kaart of op een door een aanbieder van betalingsdiensten aangeboden website worden uitgevoerd.

⁹ Omgezet naar Belgisch recht in de wet van 10 december 2009 betreffende de betalingsdiensten, en in de wet van 21 december 2009 betreffende het statuut van de betalingsinstellingen, de toegang tot het bedrijf van betalingsdienstaanbieder en de toegang tot betalingssystemen.

2.4 GROEN BOEK (*GREEN PAPER*) 'NAAR EEN GEÏNTEGREERDE EUROPESE MARKT VOOR KAART-, INTERNET- EN MOBIELE BETALINGEN'

Parallel met deze herziening is de Europese Commissie begin dit jaar ook van start gegaan met een specifieke raadpleging over de 'nieuwe' betaalmiddelen.

Op die manier probeert de Commissie na te gaan welke verwachtingen en behoeften de deelnemers aan de betaalmarkt hebben over de toekomst van SEPA en de kaart-, internet- en mobiele betalingen.

Doordat het aantal onlinebetalingen ("e-payments") en mobiele betalingen ("m-payments") blijft groeien, en vooral door de algemene verspreiding van smartphones wordt het betaallandschap hertekend en verschijnen nieuwe betaaltoepassingen zoals de elektronische geldbeugels of de via telefoon betaalde virtuele tickets voor het openbaar vervoer. De Europese Commissie wil hier nagaan in welke mate de SEPA-betaalinstrumenten als basis zouden kunnen dienen voor meer geïntegreerde en veiliger innovaties op betalingsgebied.

Voorts is de integratie van de Europese markt voor betaalkaarten verre van afgerond en zijn er nog veel te weinig tastbare resultaten. De Commissie stelt hierrond een reeks vragen om te bepalen welke factoren deze integratie vertragen en om te onderzoeken welke initiatieven zouden kunnen worden genomen.

De antwoorden op deze in april 2012 beëindigde raadpleging werden gepubliceerd en zijn beschikbaar op het internet¹⁰. De eerste samenvattingen worden momenteel nog steeds geanalyseerd en worden vóór het einde van het jaar verwacht.

¹⁰ http://ec.europa.eu/internal_market/payments/cim/index_en.htm

3 SEPA GOVERNANCE

3.1 HET GOVERNANCE IN BELGIË

Het Steering Committee, onder voorzitterschap van de Nationale Bank van België, brengt de betrokken partijen samen om de overgang naar SEPA in België zo efficiënt mogelijk te organiseren en op te volgen.

De maatschappelijke organisatiestructuur van waaruit de overgang naar SEPA in België wordt georganiseerd is het "Steering Committee over de toekomst van de betaalmiddelen", waarin alle economische actoren zijn vertegenwoordigd (de banksector, de betaalkaart-verwerkers, de bedrijven, de consumentenverenigingen en de overheidsdiensten).

Rekening houdend met de vele betrokken economische actoren en met de complexiteit van de verandering, moet de overgang naar SEPA niet alleen op bancaire, maar ook op maatschappelijk niveau worden gecoördineerd. Voor dit maatschappelijk overleg werd de SEPA Werkgroep opgericht, die rapporteert aan het Steering Committee over de Toekomst van de Betaalmiddelen. Het mandaat van de SEPA Werkgroep omvat het organiseren van het overleg tussen alle betrokkenen om van de overgang naar SEPA een maatschappelijk succes te maken.

Gezien de overgang naar SEPA de volledige maatschappij raakt, heeft de SEPA Werkgroep besloten de concrete opvolging van de werkzaamheden op te splitsen volgens de verschillende economische actoren. Daarom werden subwerkgroepen opgericht, die elk voor hun sector de overgang naar SEPA moeten ondersteunen, sturen, en hun vooruitgang meten. In bijlage 2 wordt een overzicht gegeven van de verschillende vergaderingen en infosessies voor de verschillende sub-werkgroepen en de gevoerde schriftelijke communicatie.

3.2 HET GOVERNANCE IN EUROPA: DE SEPA COUNCIL

De SEPA Council is het hoogste orgaan op het Europese niveau dat de overgang naar SEPA opvolgt, met vertegenwoordigers uit alle sectoren.

Onder het voorzitterschap van de Europese Centrale Bank (ECB) en de Europese Commissie begeleidt de SEPA Council de migratie naar SEPA op het Europese niveau. Een van de bedoelingen is te zorgen voor de betrokkenheid van alle actoren in Europa. Van zowel de aanbodzijde (de banken en betalingsinstellingen) als de vraagzijde (de gebruikers van betaaldiensten) werden vijf vertegenwoordigers geselecteerd. De vijf vertegenwoordigers van de gebruikers komen uit de Europese koepelorganisaties van de consumenten, de kleinhandelaren, de ondernemingssector, de kleine en middelgrote ondernemingssector en de nationale overheidsadministraties. Het Eurosysteem is vertegenwoordigd door de ECB en, alternerend, een aantal Nationale Centrale Banken (NCB's). Ook de NBB neemt op regelmatige basis deel aan de SEPA Council. Het secretariaat wordt samen door de ECB en de Europese Commissie verzorgd.

Momenteel wordt er tussen de leden van de SEPA Council overlegd over de noodzaak om het mandaat aan te passen. Tot nu toe beperkte het mandaat zich tot de promotie van de realisering van SEPA door de hoogste instanties van de betrokken partijen bij elkaar te brengen en concensus na te streven voor de volgende stappen in het proces naar een SEPA. In de toekomst zou de SEPA Council een meer sturende rol opnemen en strategische beslissingen nemen op het hoogste beleidsniveau. Er zou een meerlagige structuur worden gecreëerd waarbij de SEPA Council het hoogste niveau vertegenwoordigt, een tweede laag de business-overlegstructuur zou worden tussen de verschillende actoren en een derde laag de technische laag zou zijn waar de specifieke

standaarden en technische protocollen worden uitgewerkt door aparte entiteiten (zoals bv. de EPC en andere standaardiseringorganen).

4 SEPA COMMUNICATIE

4.1 DE GEVOERDE COMMUNICATIE IN BELGIË

De communicatie in België loopt verder via de gebruikelijke “top-down” strategie waarbij de actoren die SEPA aansturen, communiceren naar de grootste gebruikers en de gebruikersgroepen, die op hun beurt de informatie verspreiden naar de middelgrote, de kleinere spelers en de burgers.

Sinds 2008 werden er reeds heel wat communicatie-activiteiten opgezet. Wij verwijzen hiervoor naar de drie voorgaande vooruitgangsrapporten. Omdat in België werd gekozen voor een geleidelijke aanpak van de migratie naar SEPA zijn ook de communicatie-activiteiten gradueel opgebouwd, in functie van de specifieke doelgroepen. Als strategie voor de communicatie wordt verder gewerkt via een gediversifieerde aanpak per doelgroep met telkens een verschillend accent op de inhoudelijke aspecten.

Hieronder volgt een overzicht van de belangrijkste communicatie-activiteiten gedurende de laatste jaren. Tabel 2 toont de actoren die communiceerden naar verschillende doelgroepen en tevens via welke communicatiekanalen dat gebeurde.

TABEL 2: Communicatie-activiteiten per communicator en doelgroep

Doelgroep / Communicator	Banken, individueel	Overheidssector	Bedrijven	Consumenten
Febelfin	SEPA Workshops UCV Workshops Richtlijnen op extranet	SCT brochure www.sepabelgium.be/	Persberichten SCT folder SCT brochure SDD brochure www.sepabelgium.be/	Persberichten SCT folder www.sepabelgium.be
Banken, individueel	-----	Klant-gerichte brochures	Klant-gerichte brochures Bedrijven-“events”	Websites "on-the-spot"
NBB	-----	Steering Committee, SEPA WG Bilaterale contacten	Persberichten Verspreiding memo-berichten over juridische stappen Vooruitgangsrapporten Steering Committee, SEPA WG: <ul style="list-style-type: none"> • Big billers • Overheden • Ondernemingen • Koepelfederaties • ERP & IT providers Bilaterale contacten met "big billers"	Persberichten Steering Committee, SEPA sub-WG Consumentenvertegenwoordigers
Overheidssector	-----	-----	Perscommuniqué minfin.fgov.be/portail2/nl/sepa fin.vlaanderen.be/sepa www.sepa.cfwb.be	Perscommuniqué SCT folder http://minfin.fgov.be/portail2/nl/sepa fin.vlaanderen.be/sepa www.sepa.cfwb.be

Uit dit overzicht blijkt dat communicatie wordt georganiseerd vanuit de bankenfederatie, de individuele banken en de NBB, naar de grootste klanten toe (overheid, grote factureerders). Op hun beurt verspreiden deze de informatie verder naar de burgers en naar andere ondernemingen.

4.2 DE NOG TE VOEREN COMMUNICATIE

Het Europees Parlement en de Raad doen beroep op de betalingsdienstaanbieders, overheden en nationale centrale banken om algemene SEPA-communicatie te voeren en te coördineren.

In februari 2012 heeft het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie een Verordening tot vaststelling van technische en bedrijfsmatige vereisten voor overmakingen en automatische afschrijvingen in euro (de SEPA-verordening) goedgekeurd (zie hoger, hoofdstuk 2).

Overweging 15 benadrukt het belang van communicatie voor de overgang naar de Europese (SEPA) betaalinstrumenten, overschrijvingen en domiciliëringen:

“Het is van het grootste belang dat alle actoren, en met name burgers van de Unie, goed en tijdig worden geïnformeerd, zodat ze volledig zijn voorbereid op de veranderingen die de SEPA meebrengt. Belangrijke belanghebbenden zoals betalingsdienstaanbieders, overheden en nationale centrale banken, alsmede andere intensieve gebruikers van geregelde betalingen, moeten daarom specifieke en uitgebreide voorlichtingscampagnes voeren die in verhouding staan tot de behoeften en toegesneden zijn op hun publiek, teneinde de publieke bewustwording te verhogen en burgers voor te bereiden op de invoering van de SEPA. Met name moeten de burgers vertrouwd worden gemaakt met de overstap van BBAN's naar IBAN's. Dergelijke voorlichtingscampagnes kunnen het best worden gecoördineerd door nationale SEPA-coördinatiecomités.”

In haar rol als voorzitter van het Steering Committee is het de taak en de verantwoordelijkheid van de Nationale Bank van België om de vooruitgang van SEPA op te volgen bij de verschillende stakeholders en te waken over een coherente aanpak van de communicatie-inspanningen. Een vlotte migratie naar SEPA is slechts mogelijk indien alle actoren voldoende inspanningen leveren om de informatie over SEPA tijdig te verspreiden. Daarom moet de prioriteit zijn om van de verschillende actoren het engagement te verkrijgen om voldoende communicatie-inspanningen te leveren.

In het verleden werd reeds beslist om geen algemene nationale SEPA-communicatiecampagne op te zetten omdat het aan de burger en het individuele bedrijf is om zijn/haar ideaal migratiemoment te kiezen. Indien noodzakelijk (in functie van de vooruitgang van SEPA in België in 2013) zal worden bepaald of er toch een algemene, nationale communicatiecampagne moet worden georganiseerd waarbij de media worden ingeschakeld (radio/TV). Dit kan nodig zijn indien er nog heel wat burgers niet vertrouwd zijn met de Europese overschrijvingen (en domiciliëringen). Momenteel haalt men in België een aandeel van 58% van SEPA-overschrijvingen in het totaal aantal overschrijvingen. Dit stemt hoopvol dat in België, tegen einde 2013, een zeer grote graad van penetratie van de Europese overschrijving en domiciliëring wordt gehaald, waardoor een nationale mediacampagne niet meer nodig zou zijn.

Indien alle stakeholders voldoende inspanningen leveren, is het best mogelijk dat de volledige migratie is gebeurd vóór 1 februari 2014 zonder dat een nationale informatiecampagne nodig is. In ieder geval is het onontbeerlijk dat een dergelijke omvangrijke maatschappelijke campagne de expliciete ondersteuning krijgt van de hoogste niveaus bij de verschillende stakeholders.

In bijlage 3 vindt men het NBB-SEPA-communicatieplan, met afgelopen en geplande activiteiten vanaf het tweede kwartaal 2012 tot het einde van de migratie, in februari 2014.

5 EVOLUTIE VAN SEPA IN BELGIË

5.1 DE EUROPESE OVERSCHRIJVING (SEPA CREDIT TRANSFER OF SCT)

5.1.1 INVOERING VAN DE EUROPESE OVERSCHRIJVING IN BELGIË

De Europese overschrijving heeft in België een marktaandeel bereikt van meer dan 58% en is veel hoger dan in de meeste andere landen.

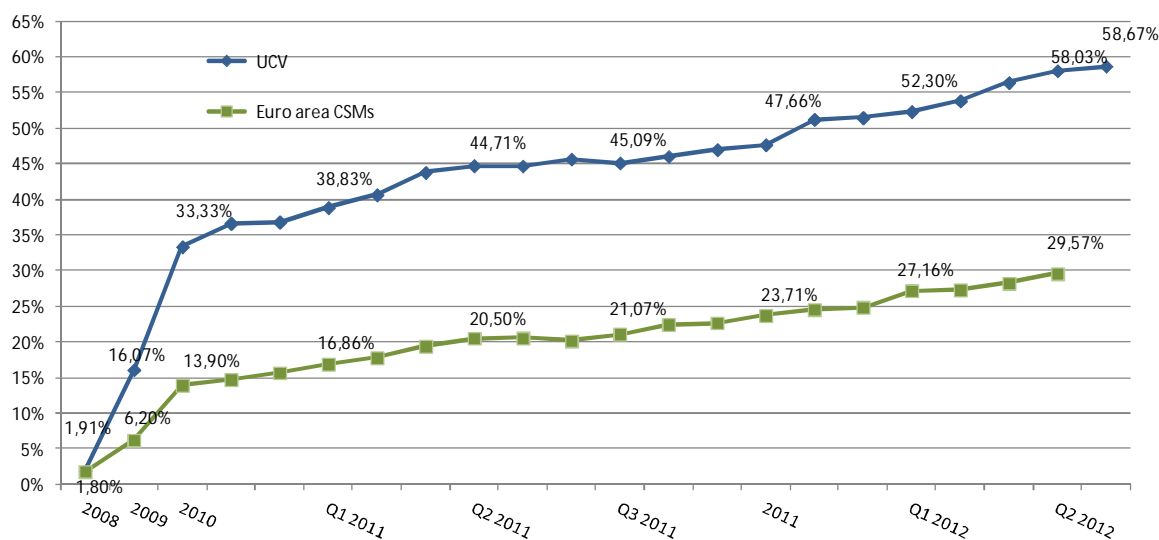
Meer dan 58 pct. van alle Belgische overschrijvingen worden uitgevoerd in het formaat van de Europese overschrijving, met IBAN als rekeningaanduiding voor de betalingsdienstverlenende bank. De snelle evolutie in België is te danken aan de vroege start van de overheidsdiensten, kort erop gevolgd door de grote factuureerders.

Daarnaast was de ontwikkeling van een SEPA-variant van het overschrijvingsformulier een zeer zichtbaar medium dat alle burgers onder ogen kwam (en komt). Zie bijlage 4 voor de paginaopmaak van het Europese overschrijvingsformulier. De "oude", nationale papieren overschrijvingsformulieren zijn afgeschaft en worden sinds 17 oktober 2011 door de banken niet meer verwerkt.

De onderstaande grafiek toont een vergelijking tussen de volumes van Europese overschrijvingen die verwerkt werden door het Belgische detailbetalingssysteem, het UCV, en de geaggregeerde volumes van de belangrijkste Europese detailbetalingssystemen in het eurogebied.

GRAFIEK 1: Overschrijvingen in het SEPA-formaat (2008 - juli 2012)

(% van het totaal aantal interbancaire overschrijvingen)

Bronnen: Europese Centrale Bank (ECB) en Uitwisselingscentrum en Verrekening (UCV).

Momenteel bevindt de migratie zich in de fase waarin de middelgrote en kleinere bedrijven de overgang op SEPA maken, elk volgens hun eigen planning. Daardoor blijft de stijging gradueel verlopen, zonder uitschieters.

5.1.2 INVOERING VAN DE EUROPESE OVERSCHRIJVING BIJ DE VERSCHILLENDE ACTOREN

De overheden en grote factureerders zijn grotendeels overgeschakeld terwijl een heel aantal kleine en middelgrote bedrijven de overstap nog moeten maken.

5.1.2.1 Invoering van de Europese overschrijving bij de federale overheid en de grote factureerders

In april 2012 haalden de federale overheidsdiensten een SEPA-aandeel van 82 % voor uitgaande overschrijvingen. De meeste diensten gebruiken reeds de XML ISO20022-standaard zoals voorgeschreven in de werkingsregels voor de Europese overschrijving. Momenteel worden de overheidsdiensten die nog niet volledig klaar zijn, gestimuleerd om zo snel als mogelijk de resterende niet-SEPA-betalingstransacties om te vormen naar het SEPA-formaat. Dankzij de grote communicatieinspanningen van de overheid vanaf 2008, kreeg de Europese overschrijving bekendheid bij het publiek en de bedrijven.

De meeste grote factureerders hebben de migratie naar de SEPA-overschrijving beëindigd in de loop van 2011. Zij sturen hun aanvragen tot betaling uit met een aangehecht Europees overschrijvingsformulier. Na de overheidssector namen zij het voortouw om de Europese overschrijving in te voeren.

5.1.2.2 Invoering van de Europese overschrijving bij de middelgrote en kleine bedrijven

Een aanzienlijk aantal kleine en middelgrote ondernemingen hebben de overgang naar de Europese overschrijving nog niet opgestart of zijn ermee bezig. Daardoor blijft een groot deel van de overschrijvingen, vooral die overschrijvingen die in bulk op elektronische wijze aan de opdrachtgevende bank worden aangeleverd, voorlopig nog in het nationale formaat. Momenteel is de belangrijkste uitdaging het informeren en stimuleren van de vele duizenden middelgrote en kleine bedrijven om de overgang te maken.

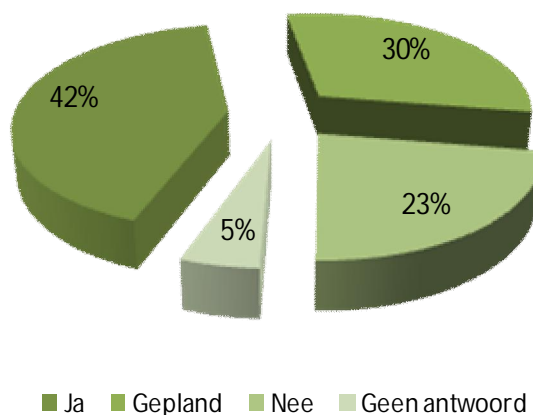
Voor veel bedrijven is het algemeen verspreide platform ISABEL¹¹ uitermate belangrijk omdat via dit kanaal overschrijvingen, domiciliëringen en rekeninginformatie met verschillende banken kunnen worden uitgewisseld. ISABEL is een belangrijke speler op de markt van betalingsdiensten voor de bedrijven en de overheid. Eind juni was reeds 87% van de gebruikers overgestapt op de SEPA-compatibele oplossing ISABEL6 en bedroeg het aandeel SEPA-betalingen 44%.

Eind 2011 werd door de NBB, in samenwerking met ISABEL, een enquête gevoerd bij 231 middelgrote en kleine bedrijven om te weten in welke mate ze klaar zijn voor het gebruik van de Europese overschrijvingen en domiciliëringen (zie grafiek 2). In 42% van de bedrijven is men reeds klaar met de invoering van de Europese overschrijving en in 30% van de gevallen is de overgang naar SEPA gepland.

¹¹ ISABEL is een dienstverlener in bancaire telematica en elektronische facturering en biedt onder meer een multibancair platform aan voor betalingsdienstgebruikers.

GRAFIEK 2: Invoering van Europese (SEPA) overschrijvingen bij middelgrote en kleine bedrijven

Gemigreerd?

Verder kunnen de volgende conclusies worden getrokken uit de antwoorden van deze steekproef van middelgrote en kleine bedrijven:

- Bij ongeveer 90% van de bedrijven is het SEPA-concept gekend. De kennis van de nieuwe Verordening over de einddata van de migratie ligt veel lager: slechts 31%;
- Meer dan 50% van de bedrijven verwachten dat SEPA een kostenverlagend effect zal hebben op hun betalingsverkeer;
- Meer dan 70% van de bedrijven verwacht dat SEPA de verwerkingstijden in het betaalverkeer zal doen dalen;
- Hogere concurrentie tussen banken en meer internationale handel worden niet direct verwacht. (Voor beide verwachtingen: 7% van de gevallen);
- Een beperkt aantal bedrijven (14%) is op de hoogte dat er een nieuwe, Europese domiciliëring bestaat. Maar diegenen die dit nieuwe betaalschema kennen, weten meestal ook dat er een Business-to-Business (B2B) variant bestaat;
- Heel wat bedrijven geven aan dat ze nog informatie missen over SEPA;
- Slechts 4% van de bedrijven zijn gestart met het implementeren van de migratie van Europese domiciliëringen en 3% heeft de migratie gepland. Voor de B2B-variant zijn deze percentages respectievelijk 5 en 4%.

De migratiesnelheid van de ISABEL-gebruikers lag, tot nu toe, relatief laag doordat de einddatum voor het gebruik van het non-SEPA platform (Isabel Business Suite5.0) werd verlengd tot einde juli 2012. De ISABEL-gebruikers beschikken zodoende over een uitgebreider migratievenster.

5.2 DE EUROPESE DOMICILIERING (SEPA DIRECT DEBIT OF SDD)

5.2.1 DE TWEE VARIANTEN VAN DE EUROPESE DOMICILIERING

De nieuwe, Europese domiciliëring is een nieuw betaalinstrument dat toelaat facturen automatisch in te vorderen op een grensoverschrijdende basis en bestaat in twee varianten.

Naast het internationale karakter heeft de Europese domiciliëring verschillende varianten naargelang de toepassing en de gebruikers ervan. Het B2B-schema werd ontworpen voor het gebruik tussen bedrijven onderling, waardoor de bedrijven hun facturen op efficiënte wijze kunnen incasseren/betalen. Het B2B-schema wordt door banken optioneel aangeboden, maar in België nemen nagenoeg alle banken die actief zijn in het vlak van het betalingsverkeer eraan deel. Er bestaat een zekere marktvraag voor het B2B schema waardoor de migratie startte met B2B transacties. Desalniettemin blijven de volumes B2B transacties beperkt.

De belangrijkste verschillen tussen het basisschema en de B2B variant zijn weergegeven in de volgende tabel.

TABEL 3: Belangrijkste verschillen tussen het Europese basis-domiciliëringssysteem ("core") en de business-to-business (B2B) domiciliëring

Europees Basisschema (Core)	Europees Business-to-Business schema (B2B)
<i>Voor gebruik tussen bedrijven en consumenten</i>	<i>Voor gebruik tussen bedrijven onderling</i>
<i>Terugbetalingrecht tot 8 weken na de invordering</i>	<i>Géén terugbetalingrecht (tenzij er geen of een ongeldig mandaat door de gedebiteerde klant werd gegeven)</i>
<i>Het mandaat wordt enkel en alleen beheerd door de schuldeiser</i>	<i>Het mandaat wordt door de bank van de schuldeiser beheerd, én de bank van de betaler moet in het bezit zijn van een goedkeuring.</i>
<i>De interbancaire verwerkingscyclus bedraagt 2 dagen</i>	<i>De interbancaire verwerkingscyclus bedraagt 1 dag.</i>

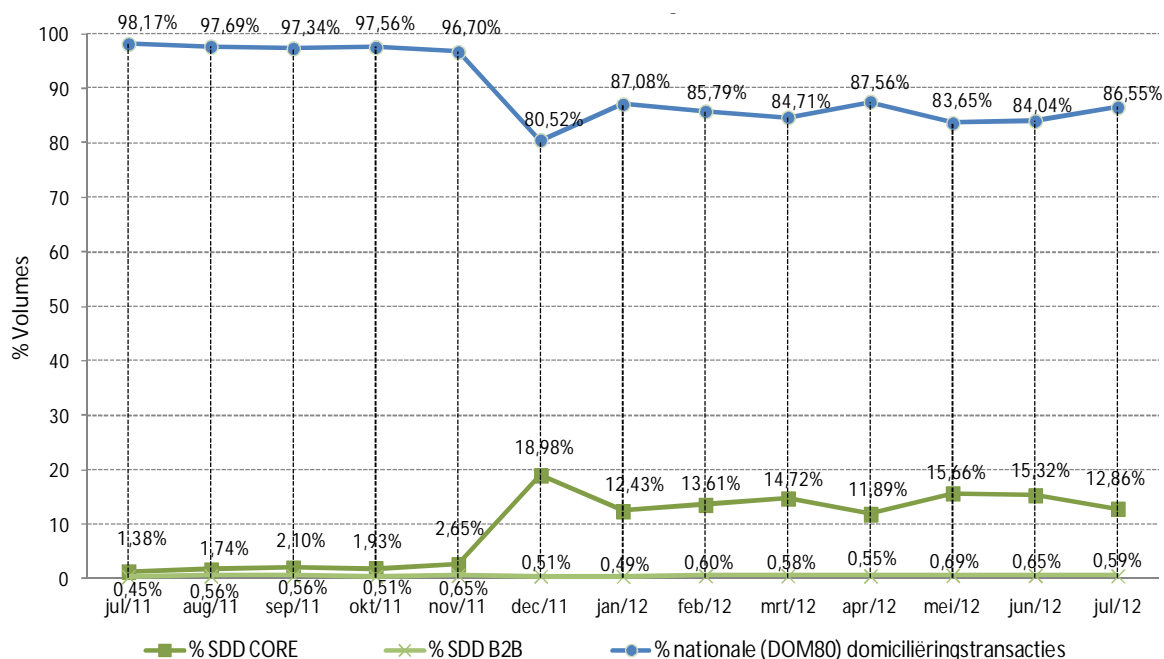
5.2.2 DE START VAN DE EUROPESE DOMICILIERING IN BELGIË

Na een zeer trage start van de Europese domiciliëring ging, eind 2011, één van de grootste schuldeisers in België over op de Europese domiciliëring, wat het marktaandeel van de Europese domiciliëring in één ruk op een niveau van 12 à 15% brengt.

Op 1 november 2009 ging de Europese domiciliëring van start en de eerste twee jaren bleef de migratie op een zeer laag pitje. In het midden van november 2011 startte één van de grootste schuldeisers in België (een nutsbedrijf in de energiesector) de overgang van de nationale (DOM80) domiciliëringen naar de Europese domiciliëringen. De overgang werd, één maand later, midden december succesvol beëindigd en alle klanten werden naadloos gemigreerd naar het Europese invorderingsschema. Door deze overgang werden in december 2011 19 % van alle domiciliëringen in België uitgevoerd in het Europese SEPA formaat. In de loop van 2012 viel dit terug tot 12 à 15 % omdat in december traditioneel het hoogst aantal transacties worden verwerkt. In de

decembermaand worden immers nagenoeg alle bestaande domiciliëringmandaten geïnd: de maandelijkse, trimestriële, semestriële én de jaarlijkse inningen.

GRAFIEK 3: Domiciliëringen in het SEPA-formaat (juli 2011 - juli 2012)

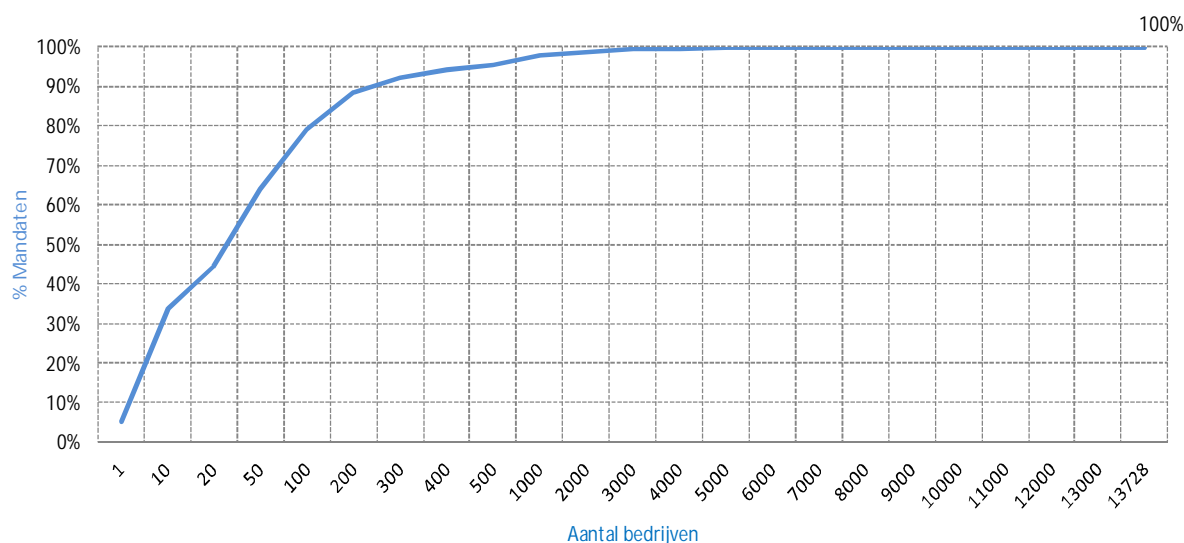

In totaal waren er in België eind juli 2012 49 bedrijven gestart met de SEPA-migratie en 11 bedrijven hebben de migratie beëindigd.

In België zijn er 13 728 schuldeisers geregistreerd die het betaalinstrument domiciliëring gebruiken en die samen 31 miljoen mandaten (domiciliëringen) beheren. Er bestaat een zeer grote variatie in het aantal mandaten/domiciliëringen per schuldeiser. De migratie naar de Europese domiciliëringen ligt dus in de handen van een relatief beperkt aantal actoren, met name de schuldeisers die domiciliëringen gebruiken om op automatische wijze facturen te innen. Bij de overschrijvingen is dit totaal anders: de beslissing om over te stappen op het Europese formaat ligt bij miljoenen burgers, klanten van banken, en vele duizenden bedrijven die zelf actie moeten ondernemen. Bij de domiciliëring is het de schuldeiser die initiatief moet nemen.

Onderstaande grafiek geeft een verdeling weer van het aantal domiciliëringsmandaten over het aantal schuldeisers.

GRAFIEK 4: Procentuele verdeling van het aantal domiciliëringsmandaten over het aantal geregistreerde schuldeisers in België

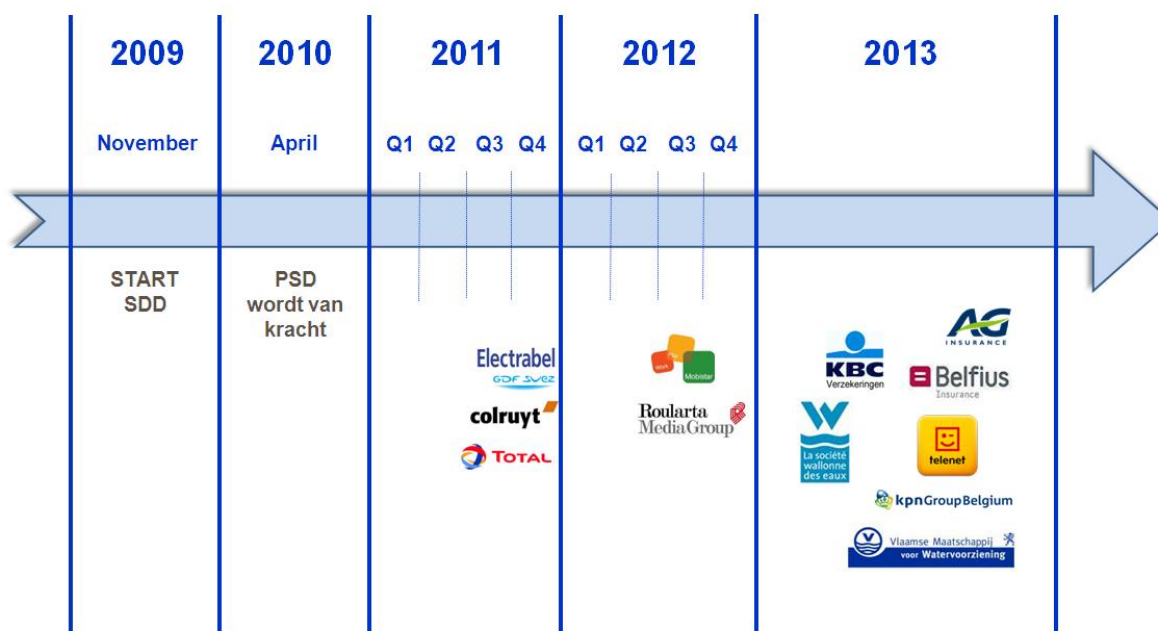
Hieruit blijkt dat een beperkt aantal schuldeisers de grote meerderheid van de domicilieringen beheert. Bv, de 10 grootste schuldeisers nemen een aandeel van 34 % en de 20 grootste schuldeisers nemen een aandeel van 44 % van alle mandaten voor hun rekening. Met een selectie van de 200 grootste schuldeisers bereikt men zelfs bijna 90% van alle mandaten. Dit geeft het voordeel dat de bedrijvengroep waarop men zich moet concentreren om een quasi gehele migratie te bereiken, beperkt blijft en dus goed beheersbaar is zodat de communicatie gericht kan worden gevoerd.

Een snelle en succesvolle migratie ligt in handen van de ondernemingen-schuldeisers aangezien de overheid geen voorbeeldrol kan spelen omdat zij geen domicilieringen gebruikt voor het invorderen van betalingen.

De migratie ligt in handen van de ondernemingen-schuldeisers: zij beslissen welk soort mandaat zij voorleggen aan hun betalende, en bepalen op die manier de geleidelijke overgang van het "oude" Belgische DOM80-systeem naar het nieuwe betaalinstrument, de Europese domiciliëring. Tot nu toe werd hierover niet zoveel actieve publiciteit gemaakt omdat er werd gewacht op de publicatie van de Verordening van het Europees Parlement en de Raad (zie hoofdstuk 2) die de overgang naar de Europese betaalinstrumenten versneld wil laten verlopen. In tegenstelling tot de Europese overschrijvingen, wordt de migratie naar de Europese variant van het Belgische betaalinstrument van de domiciliëring niet geleid door de overheid, aangezien de overheid dit betaalinstrument niet gebruikt voor de invordering van betalingen (behalve de lokale overheden). Daarom moet men voor de migratie naar de Europese domiciliëring vertrouwen op de voorbeeldrol van de grote factureerders ("big billers").

Onderstaande grafiek geeft een niet-definitieve planning weer van de migratie van een aantal grote factureerders.

GRAFIEK 5: Geplande (niet-definitieve) SDD-migratie van enkele grote factureerders

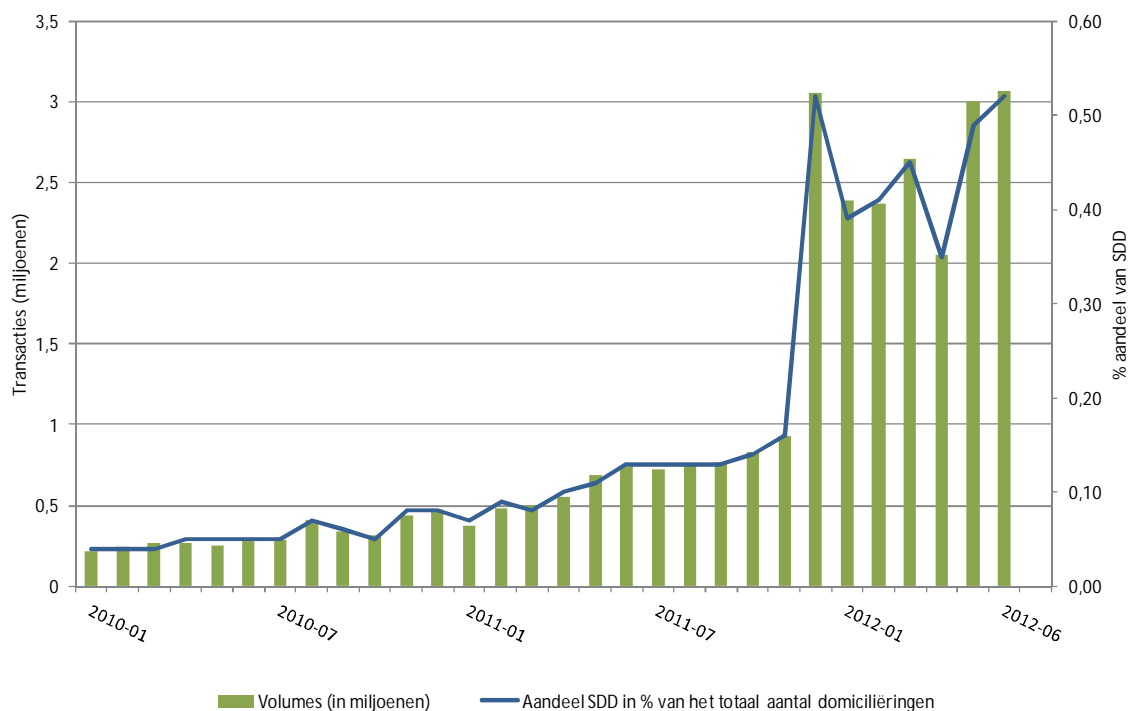
Indien deze planning wordt gehaald, zou men een niveau van 35 % Europese domiciliëringen bereiken in het laatste kwartaal van 2012.

Uit een enquête bij leveranciers van betalingssoftware blijkt dat de upgrade naar de nieuwe domiciliëringsschema's aan de gang is.

In de enquête bij de bedrijven die actief zijn op de markt van de zogeheten Enterprise Resource Planning (ERP) (zie ook hierboven bij "5.1.2.2 Invoering van de Europese overschrijving bij de middelgrote en kleine bedrijven"), werd aandacht besteed aan de Europese domiciliëring. De meeste bedrijven die betalingssoftware aanbieden, zijn van plan om hun producten aan te passen om het basisschema ("Core Scheme") van de Europese domiciliëring te kunnen verwerken. De meeste zijn hiermee echter nog niet klaar. Niet alle ERP-aanbieders zullen het "Business-to-Business" (B2B) betaalschema aanbieden. Wat het beheer van de mandatengegevens door de bedrijven-schuldeisers betreft, zal slechts een minderheid van de softwarepakketten hiertoe worden aangepast. Softwareoplossingen voor het mandatenbeheer worden ook door andere bedrijven en banken aangeboden op de markt.

De Belgische banken verwerken de Europese domiciliëringen via het Europese betalingssysteem van Euro Banking Association (EBA), STEP2.

In tegenstelling tot de Europese overschrijvingen - die via het UCV worden verwerkt - doen de banken voor de Europese domiciliëringen een beroep op het Europese betaalsysteem EBA/STEP2. Grensoverschrijdende domiciliëringen (en grensoverschrijdende overschrijvingen) waarbij één van de twee rekeninghouders klant is van een bank in een ander land van de SEPA-zone, worden ook via EBA/STEP2 verwerkt.

GRAFIEK 6: Aantal verwerkte Europese domiciliëringstransacties in de Eurozone

Bron: ECB

In bovenstaande grafiek ziet men aan de verhoging van de cijfers in november 2011 de start van één van de grootste factuureerders in België. Deze migratie heeft uiteraard een zeer beperkt effect op het totaal aandeel van de Europese domiciliëringen in het totaal aantal domiciliëringen in Europa, dat marginaal blijft (van 0,2 % naar 0,5 %).

5.2.3 DE EUROPESE DOMICILIERING IN BELGIE EN ANDERE LANDEN

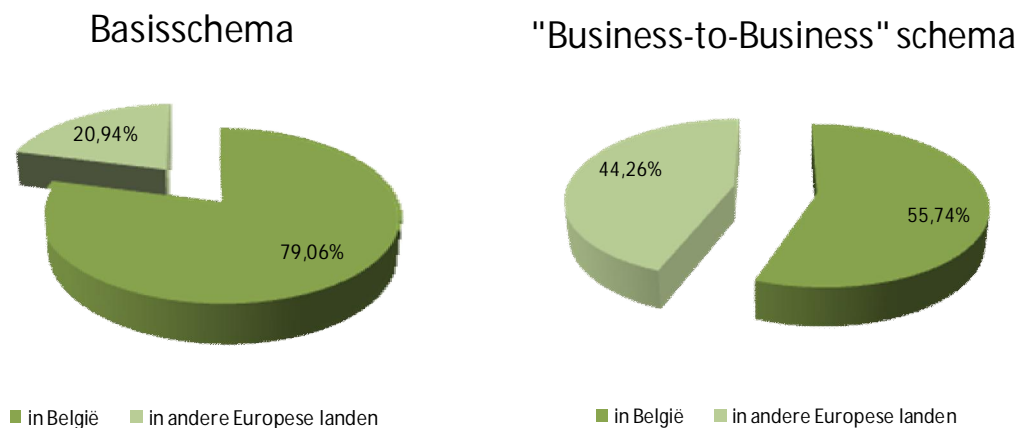
België is absoluut Europees koploper in het gebruik van de Europese domiciliëringen.

Het Belgische aandeel in het Europese gebruik van de nieuwe invorderingsschema's is overweldigend (gegevens van april 2012): in het basisschema is 79 % van de verzonden nationale en grensoverschrijdende domiciliëringen geïnitieerd door een schuldeiser bij een bank die in België actief is. Voor het "Business-to-Business"-schema bedraagt het Belgische aandeel 55,7 pct. (zie grafiek 7).

In België noteren we meer dan 1,8 miljoen Europese domiciliëringen per maand, waarvan ongeveer 80.000 "Business-to-Business" transacties. Dit schema, voorbehouden voor professionelen, bestond vroeger niet en voldoet duidelijk aan een zekere marktvraag. Een aantal grote bedrijven (vooral in de oliesector) zijn gemigreerd naar het B2B-schema en vorderen sindsdien de betaling van hun dagelijkse leveringen in het formaat van de Europese domiciliëring.

GRAFIEK 7: Procentueel aandeel van Europese domiciliëringen verwerkt via het EBA/STEP2-betalingsstelsel

(maand april 2012)

Bron: EBA. Het betreft domiciliëringen verstuurd door banken actief in België en de domiciliëringen verstuurd door de andere landen van de EU, zowel de nationale als grensoverschrijdende transacties.

6 INFRASTRUCTUUR VAN DE BETALINGSSYSTEMEN

Langzaam maar zeker zijn er fundamentele wijzigingen in het landschap van de Belgische detailbetalingssystemen gaande. Enerzijds is er een proces van “unbundling” in het kaartverwerkingsdomein en, anderzijds, wordt de verrekening (“clearing”) van de nationale detailbetalingen uitbesteed aan een grote buitenlandse dienstverlener.

Op het vlak van de infrastructuur van de betaalsystemen zijn er door de komst van de SEPA een aantal belangrijke wijzigingen gebeurd. In het domein van de nationale kaartbetalingen is men, zoals in vele andere economische sectoren, geëvolueerd naar een opsplitsing van operationele processen in de traditionele bedrijfsketting (“unbundling”). Waar vroeger Banksys een volledig, horizontaal en verticaal, geïntegreerd kaartverwerker was, heeft men de operationele kaartverwerking verkocht aan ATOS Origin, dat Banksys herdoopte tot ATOS Worldline. De eigendom van de kaartschema’s Bancontact-Mistercash en Proton werd ondergebracht in een nieuwe entiteit “Bancontact-MisterCash sa/nv”. Op die manier kan het kaartschema BancontactMisterCash (BCMC) door meerdere, concurrerende operatoren worden verwerkt, wat de efficiëntie van de debetkaartmarkt alleen maar ten goede kan komen.

Voor de traditionele betaalinstrumenten overschrijvingen, domiciliëringen en cheques, wordt de verwerking uitbesteed aan een ander, buitenlands, automatisch clearingsysteem. Hiermee is België een van de eerste landen die de voorspelde consolidatie van de clearingactiviteiten aantoont.

6.1 UITWISSELINGSCENTRUM EN VERREKENING (UCV)

De Belgische banken hebben het "CORE"-platform van het Franse betalingssysteem STET¹² geselecteerd om, vanaf begin 2013, het Belgische detailbetalingsverkeer te verwerken.

Sinds de start van het Single Euro Payments Area (SEPA)-project hebben de Belgische banken zich voorgenomen om het UCV, d.i. het Belgische betalingssysteem voor detailbetalingen, in te ruilen voor een internationale, pan-Europese betaalinfrastructuur voor de verwerking van hun detailbetalingsverkeer. Volgens de Belgische banken heeft het UCV onvoldoende schaalgrootte om zich om te vormen tot een pan-Europees systeem.

Na een offerteaanvraag ("Request For Proposal") waarop vier potentiële pan-Europese detailbetalingssystemen werden uitgenodigd, werd het Franse systeem STET geselecteerd als geprefereerde partner. De doelstelling van het project is te migreren in vier opeenvolgende stappen in de periode februari - maart 2013.

De vzw UCV, als juridische structuur, blijft behouden en de dienstverleningsovereenkomst met de Nationale Bank wordt vervangen door een dienstverleningscontract met het Franse betalingssysteem STET. De huidige rol van de Nationale Bank wordt aangepast en zal zich beperken tot het toezicht (“oversight”) op het UCV als betalingssysteem.

Door de overgang naar het nieuwe platform hebben de banken zich beraad over hun status in het betaalsysteem UCV. Een aantal buitenlandse banken die rechtstreeks deelnemen (direct aangesloten) zullen hun statuut wijzigen en worden onrechtstreekse deelnemer en hun betalingsberichten zullen via een andere bank (rechtstreeks aangesloten) worden verstuurd naar het UCV.

¹² Systèmes technologiques d’échange et de traitement.

6.2 ATOS WORLDLINE

ATOS Worldline is in het proces om zijn centrale infrastructuur aan de nieuwe SEPA-omgeving aan te passen.

ATOS Worldline zal over de technische capaciteit beschikken om alle soorten betaalschema's te verwerken, zowel schema's in overeenstemming met de SEPA-standaarden als andere. De infrastructuur wordt aangepast om meerdere soorten kaarten en kaartverwerkers ("acquirers") toe te laten op het ATOS-netwerk.

6.3 BANCONTACT-MISTERCASH SA/NV (BCMC NV)

Het nationale BancontactMistercash (BCMC) debetkaartschema wordt voortgezet en aangepast aan de SEPA-vereisten.

Na de overname van Banksys door Atos Worldline NV/SA werd een "scheme company" (Bancontact MisterCash Company) opgericht die eigendom is van 5 Belgische banken waarin de intellectuele eigendom van de Bancontact/MisterCash en Proton-kaartschema's zijn ondergebracht en die het dagelijks beheer organiseert van de betrokken betaalschema's. Het voorheen nationale BCMC-debetkaartschema wordt niet opgegeven, maar zal worden aangepast aan de SEPA-regels om aldus een volwaardig Europees debetkaartschema te worden. Dit omvangrijke project zal worden afgerond in 2014 en omvat verschillende deelprojecten:

- Een aanpassing van de schemaregels (de licentiestructuren, beheer- en technische regels);
- Het opzetten van een kaart-"switch", die open is voor alle uitgevers van betaalkaarten ("issuers") en verwerkers van kaarttransacties ("acquirers") die willen deelnemen aan het BCMC-schema;
- Migratie naar de EMV¹³-technologie;
- De uitbouw van een nieuwe vereffeningmethode.

6.4 ISABEL

Zoals reeds aangehaald in paragraaf 5.1.2.2 wordt de non-SEPA-oplossing Isabel (Business Suite 5.0) beëindigd en moesten alle klanten tegen eind juli 2012 overgaan naar de nieuwe SEPA-compatibele oplossing "Isabel 6".

Eind juni was al 87% van de gebruikers overgestapt op de SEPA-compatibele oplossing Isabel 6. Het wil echter niet zeggen dat een bedrijf dat het nieuwe platform in gebruik neemt ook direct de mogelijkheid te baat neemt om zijn betalingen in het SEPA-formaat te verwerken. Vermoedelijk hebben een aantal "laatkomers" zich gehaast om Isabel 6 in gebruik te nemen, zonder prioriteit te geven aan de SEPA-migratie. In ieder geval zal het afsluiten van de oude versie Isabel Business Suite 5.0 waarschijnlijk een forse beweging in gang zetten bij de ISABEL-klanten en zal daardoor het aandeel SEPA-betalingen de komende maanden sterk stijgen.

¹³ Europay MasterCard Visa is het internationale standaardprotocol voor de implementatie van CHIP & PIN-beveiliging voor betaalkaarttransacties

6.5 DE EUROPESE BETAALKAART (SEPA CARD)

Sinds het begin van het SEPA project opperen de Europese autoriteiten het idee dat het SEPA-proces in Europa zou moeten leiden tot een Europees betaalkaartenschema.

Hoewel de Europese betaalkaartenmarkt groot genoeg is om een grotere concurrentie mogelijk te maken, is er op dit vlak slechts weinig vooruitgang geboekt. Wat het initiatief van Belgische origine Payfair betreft, dient opgemerkt te worden dat het sinds meerdere maanden in gebruik genomen is door Monizze en E-Kena, de nieuwe Belgische uitgevers van elektronische maaltijdcheques, waarbij Payfair instaat voor de acceptatie bij de diverse handelaars.

7 CONCLUSIE

Het zelfregulerend karakter van het SEPA-project kon er niet voor zorgen dat de overgang op Europese overschrijvingen snel verliep of dat de Europese domiciliëring vlot opstartte. Daarom namen de Europese overheden het initiatief om via wetgeving de migratie naar een unieke eurobetaalruimte te bewerkstelligen. Het Europees Parlement en de Raad keurden de verordening goed tot vaststelling van technische en bedrijfsmatige vereisten voor overschrijvingen en domiciliëringen in euro en tot wijziging van Verordening (EG) nr. 924/2009 die sinds 31 maart 2012 in voege is. In die verordening wordt een gemeenschappelijke datum, 1 februari 2014, bepaald vanaf wanneer de overschrijvingen en domiciliëringen moeten worden uitgevoerd in het Europese (SEPA) formaat, dat wordt gedefinieerd in de technische vereisten van de verordening.

Wat betreft de voortgang in België, bereikte de Europese overschrijving in juli 2012 een marktaandeel van meer dan 58% van het totaal aantal overschrijvingen, wat veel hoger is dan in de meeste andere landen. De overheden en grote factuurenders zijn grotendeels overgeschakeld. Momenteel bevindt de migratie zich in de fase waarin de middelgrote en kleinere bedrijven de overgang op SEPA moeten maken.

Voor de domiciliëringen verloopt de overgang veel moeilijker. Door de bestaande marktvaag van bedrijven om domiciliëringen te gebruiken voor hun onderlinge afrekeningen werd de Europese domiciliëring opgestart, enkel in de B2B versie, tussen bedrijven onderling, waardoor de volumes zeer laag bleven. Eind 2011 echter, startte één van de grootste schuldeisers in België met de basisversie van de Europese domiciliëring wat het marktaandeel van de Europese domiciliëring in één ruk op een niveau van 12 à 15% brengt. De overgang werd succesvol beëindigd en alle klanten werden naadloos gemigreerd naar het Europese invorderingsschema.

In België zijn er 13 728 schuldeisers geregistreerd die het betaalinstrument domiciliëring gebruiken en die samen 31 miljoen mandaten (domiciliëringen) beheren. Hiervan beheert een beperkt aantal schuldeisers de grote meerderheid van de domiciliëringen. Bv, de 10 grootste schuldeisers nemen een aandeel van 34 % en de 20 grootste schuldeisers nemen een aandeel van 44 % van alle domiciliëringen voor hun rekening. Met een selectie van de 200 grootste schuldeisers bereikt men zelfs bijna 90% van alle domiciliëringen. Een snelle en succesvolle migratie naar de Europese domiciliëringen ligt dus in de handen van een relatief beperkt aantal ondernemingen/schuldeisers,

Dit geeft het voordeel dat de bedrijvengroep waarop men zich moet concentreren om een quasi gehele migratie te bereiken, beperkt blijft en dus goed beheersbaar is zodat de communicatie gericht kan worden gevoerd. Tot nu toe werd nog niet zoveel actieve communicatie gevoerd omdat er werd gewacht op de publicatie van de Verordening van het Europees Parlement en de Raad die de overgang naar de Europese betaalinstrumenten versneld wil laten verlopen.

De Verordening brengt duidelijkheid: tegen februari 2014 moeten alle overschrijvingen en domiciliëringen worden verwerkt in het Europese formaat. Vele middelgrote en kleinere betalingsdienstgebruikers moeten nog starten met de migratie. Een vlotte migratie naar SEPA is slechts mogelijk indien zij de nodige informatie ter beschikking hebben. Alle actoren met een brede basis van betalingsdienstgebruikers (burgers, middelgrote- en kleine bedrijven, zelfstandigen,...) moeten voldoende inspanningen leveren om de informatie over SEPA tijdig te verspreiden.

Langzaam maar zeker past het Belgische landschap van detailbetalingssystemen zich aan de SEPA realiteit aan. Enerzijds is er een proces gaande van "unbundling" in het kaartverwerkingsdomein. In die context wordt het nationale BancontactMistercash (BCMC) debetkaartschema voortgezet en aangepast aan de SEPA-vereisten. Anderzijds, wordt de verrekening ("clearing") van de nationale detailbetalingen, die momenteel wordt uitgevoerd door de NBB, uitbesteed aan een grote buitenlandse dienstverlener (het Franse STET). Hiermee is België een van de eerste landen die de voorspelde consolidatie van de clearingactiviteiten aantoont.

BIJLAGE 1: Lijst van de deelnemers aan het Steering Committee en zijn werkgroepen

Ondernemingen en grote factureerders:

ABTO – Association of Belgian Tour Operators
 Acerta
 ACV-CSC
 ADMB Logistiek vzw
 AG Insurance
 AGC Europe
 Assuralia
 Axa Royale Belge
 Base NV
 Beci - Brussels Enterprises Commerce and Industry
 Bekaert
 Belgacom Group
 Belgacome Mobile NV
 Boerenbond
 Cardif
 CHU Liège - Centre Hospitalier Universitaire de Liège
 Colruyt
 Comeos vzw
 Dats 24
 Delhaize Group
 EDF Luminus
 Electrabel
 ENECO
 Ergo
 ESS Abante 990
 ESS Securex
 Essencia
 FEBEG
 FELSI
 Financière Rémy Cointreau SA/NV - ATEB
 FN Herstal
 Infrax
 Interelectra
 KBC Verzekeringen
 InExCasso (LEUtiens - FDS)
 Incasso-Excasso (LEUtiens - FIE)
 KPN Group Belgium
 Lambrechts NV
 Landsbond Christelijke Mutualiteiten
 Landsbond Liberale Mutualiteiten
 Landsbond Onafhankelijke Ziekenfondsen / Union Nationale des Mutualités Libres
 Landsbond Socialistische Mutualiteiten
 Mobistar
 Neopost
 Nestlé SA
 NSZ - Neutraal Syndicaat voor Zelfstandigen
 Nuon Belgium NV
 OIVO-CRIOG
 Partena
 Roularta Media Group
 Santander Consumer Finance Benelux B.V.

SD Worx
 Solvay
 SPE-Luminus
 SWDE - Société wallonne des eaux
 Syndicat National des Indépendants (SDI)
 Telenet NV
 TRASYS GROUP
 UCM
 UnifiedPost nv
 Union des Editeurs de la Presse Périodique
 Union Nationale des Mutualités Libres
 UNIZO Internationaal
 USS - Unie Sociale Secretariaten
 VBO-FEB
 Verso - Vereniging voor social profit ondernemingen
 VKW Ondernemersplatform
 VMW - Vlaamse Maatschappij voor Watervoorziening
 Volkswagen Group Services
 Voo (Tecteo)

Overheden

CFWB - Ministère de la Communauté Française
 CSVCPRW - Conseil Supérieur des Villes, Communes et Provinces de la Région wallonne
 Federale Politie
 Fédération Wallonie-Bruxelles
 FOD-SPF Budget en Beheerscontrole
 FOD-SPF Défence
 FOD-SPF Economie - Raad voor de Mededinging
 FOD-SPF Economie, KMO, Middenstand en Energie
 FOD-SPF Financiën
 FOD-SPF Informatie- en Communicatietechnologie - FEDICT
 FOD-SPF Justice
 FOD-SPF RIZIV
 FOD-SPF Sociale zekerheid
 Ministère de la Région de Bruxelles-Capitale
 Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
 Ministerium der Deutschsprachige Gemeinschaft
 Office National des Pensions
 Vlaamse overheid - Departement Financiën en Begroting
 VSGB - Vereniging van de Stad en de Gemeenten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest
 VVSG - Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten

Consumenten

Bureau Européen des Unions de Consommateurs
 Gezinsbond
 GOC - Groupement des Organisations de Consommateurs
 Landsbond Christelijke Mutualiteiten
 Landsbond Liberale Mutualiteiten
 Landsbond Onafhankelijke Ziekenfondsen / Union Nationale des Mutualités Libres
 Landsbond Socialistische Mutualiteiten
 Ligue des Familles
 OIVO-CRIOC
 Test-Achats
 UCM
 Union Nationale des Mutualités Libres

Banken en andere betalingsdientstaanbieders

BNP Paribas Fortis

BELFIUS

ING

KBC

VANBREDA

bpost

Euroclear

AXA

Febelfin

NBB - BNB

Atos Worldline

Isabel NV/SA

Bancontact - Mistercash NV/SA

BIJLAGE 2: Door de NBB reeds gevoerde communicatie

Datum	Acties
Juni 2012	Informatiesessie voor ERP/IT-providers en accountants
Mei 2012	Informatiesessie voor de federaties van ondernemingen
Februari 2012	Overzicht van de Europese verordening betreffende de eind-data voor de migratie naar SEPA
Januari 2012	Informatiesessie voor de grote factureerders over de migratie naar de Europese domiciliëring en over de Europese verordening betreffende de eind-data
April 2011	Informatiesessie over het voorstel van verordening over de eind-data
Februari 2011	Verspreiding van informatie over het voorstel van verordening over de eind-data
Oktober 2010	Derde vooruitgangsrapport over de overgang naar SEPA in België Persbericht over de voortgang van SEPA in België
September 2010	Informatiesessie voor de ERP/IT providers
Maart 2010	Informatiesessies over de inwerkingtreding van de wet betreffende de betalingsdiensten
December 2009	Artikel in het Economisch Tijdschrift over de SEPA-migratie
Oktober 2009	Seminarie over SEPA
Maart 2009	Tweede vooruitgangsrapport over de overgang naar SEPA in België Persbericht over de voortgang van SEPA in België
Februari 2009	Folder over de migratie naar de Europese overschrijving
Oktober 2008	Persbericht over de migratie naar de Europese overschrijving
December 2007	Eerste vooruitgangsrapport over de overgang naar SEPA in België Persbericht over de voortgang van SEPA in België
September 2007	Artikel in het Economisch Tijdschrift over SEPA
Mei 2006	Persbericht over de oprichting van een werkgroep voor de implementatie van SEPA

BIJLAGE 3: SEPA-communicatieplan NBB maart 2012 – februari 2014

BIJLAGE 4: SEPA-overschrijvingsopdracht

Please follow the instructions below for filling in a European credit transfer form :

The following information must be given :

- The amount
- The payer's IBAN (*)
- The payee's IBAN and name (*)
- The payer's signature
- The BIC of the payee's bank if the payee's IBAN does not begin with 'BE' (*)

(*) See overleaf.

The 'requested execution date in the future' replaces the 'memo date'.

Start from the left when you fill in the boxes for the IBAN account numbers and the BIC. For more information : see overleaf.

Signature(s)

CREDIT TRANSFER ORDER

If completed by hand, one single UPPER CASE LETTER in black (or blue) per box

Requested execution date in the future	2 8 1 2 0 9	Amo	EUR	CENT
		1 0 0		, 0 0
Originator account (IBAN)	BE 5 7 5 3 9 0 0 7 5 4 7 1 3 5			
Name and address of the originator	ROBERT SCHUMAN			T
Beneficiary's account (IBAN)	BE 6 8 5 3 9 0 0 7 5 4 7 0 3 4			
Beneficiary's BIC	BANKBEBB			
Name and address of beneficiary	ABC COMPANY			
Remittance information	+++ 1 2 3 / 4 5 6 7 / 8 9 1 0 1 +++			

The payee will normally have already filled in the structured remittance information.

NL:

Handtekening(en)

OVERSCHRIJVINGSOPDRACHT

Bij invulling met de hand, één HOOFDLETTER of cijfer in zwart (of blauw) per vakje

Garantie uitvoering stadium in de toekomst		Bedrag	EUR	CENT
Rekening opdrachtgever (IBAN)				
Naam en adres opdrachtgever				T
Rekening begunstigde (IBAN)				
BIC begunstigde				
Naam en adres begunstigde				
Mededeling				

